

УДК 811.111'37'42:159.9

DOI: <https://doi.org/10.31861/gph2025.855-856.156-165>**THE NOMINATIVE FIELD OF THE CONCEPT PSYCHOTRAUMA
IN ENGLISH-LANGUAGE SCIENTIFIC DISCOURSE****НОМІНАТИВНЕ ПОЛЕ КОНЦЕПТУ PSYCHOTRAUMA
В АНГЛОМОВНОМУ НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ****ІЛІЯНА ПОЛІЩУК¹, ІРИНА ОСОВСЬКА²**

¹асистент кафедри германської філології та перекладу
факультет іноземних мов
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
i.polishchuk@chnu.edu.ua
<https://orcid.org/0009-0004-4853-9950>

²доктор філологічних наук, професор,
проректор, професор кафедри лінгвістики та перекладу
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
i.osovska@chnu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0002-8109-658X>

The article is devoted to the reconstruction of the nominative field of the concept PSYCHOTRAUMA in the English-language scientific discourse with the aim of providing a detailed description of its internal structure, semantic organization, and principles of terminological representation. The purpose of the study is to identify the lexical units that verbalize the phenomenon of psychotrauma in the academic domain and to model their hierarchy in accordance with the nucleus-periphery structure, which makes it possible to reveal the systemic regularities of conceptualizing this multidimensional phenomenon. The methodological framework includes structural-semantic, contextual-interpretative, componential, and comparative methods implemented within the intra-textual and trans-textual levels of the DIMEAN model, ensuring a comprehensive approach to the analysis of the terminological material.

The empirical basis consists of a corpus of 868 nominative units selected through continuous analysis of the full text of the scientific article Road to resilience: From traumatic experiences to psychopathologies (2022), which reflects current tendencies in psychotraumatology and contains a substantial amount of relevant terminology.

As a result of the material analysis, 21 lexico-semantic groups were identified and integrated into six macrogroups representing key directions in the conceptualization of psychotrauma: etiological and contextual factors, psychopathological consequences, mechanisms of resilience, diagnostic approaches, therapeutic interventions, and sociocultural determinants.

Поліщук І., Осовська І. Номінативне поле концепту PSYCHOTRAUMA в англomовному науковому дискурсі. Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Германська філологія. Чернівці: Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2025. Вип. 855-856. С. 156-165. DOI: <https://doi.org/10.31861/gph2025.855-856.156-165>

The internal structure of the nominative field demonstrates a clear differentiation between the nucleus, the near periphery, and the far periphery: the nucleus comprises definitional and conceptually stable terms; the near periphery specifies structural and clinical characteristics of trauma; whereas the far periphery encompasses interpretative and contextually marked nominations reflecting interdisciplinary perspectives on the phenomenon.

Keywords: *cognitive linguistics, structural-field modelling, concept, discourse, lexico-semantic analysis, lexico-thematic groups, peripheral and nuclear nomination*

Статтю присвячено реконструкції номінативного поля концепту PSYCHOTRAUMA в англomовному науковому дискурсі з метою детального опису його внутрішньої структури, смислової організації та принципів термінологічної репрезентації. Метою дослідження є виявлення лексичних одиниць, що вербалізують феномен психотравми в академічному середовищі, а також моделювання їхньої ієрархії відповідно до ядерно-периферійної структури, що дозволяє відтворити системні закономірності концептуалізації цього багатомірного явища. Методологічну основу становлять структурно-семантичний, контекстуально-інтерпретаційний, компонентний і порівняльний аналізи, реалізовані в межах інтратекстуального та транстекстуального рівнів моделі DIMEAN, що забезпечило комплексний підхід до аналізу номінативного матеріалу.

Емпіричну базу формує корпус із 868 номінативних одиниць, відібраних шляхом суцільного аналізу повного тексту наукової статті Road to resilience: From traumatic experiences to psychopathologies (2022), яка репрезентує сучасні тенденції психотравматологічних досліджень і містить значний масив релевантної термінології.

У результаті опрацювання матеріалу сформовано 21 лексико-тематичну групу, інтегровану у шість макрополів, що відображають ключові напрями концептуалізації психотравми: етіологічні та контекстуальні чинники, психопатологічні наслідки, механізми резилієнтності, діагностичні підходи, терапевтичні інтервенції та соціокультурні детермінанти.

Внутрішня структура номінативного поля демонструє чітку диференціацію між ядром, ближньою та дальньою периферією: ядро охоплює дефініційно стабільні терміни, ближня периферія конкретизує структурні й клінічні характеристики травми, тоді як дальня периферія включає інтерпретаційні та контекстуально марковані номінації, що відображають міждисциплінарні підходи до опису феномену.

Ключові слова: *когнітивна лінгвістика, лінгвоконцептологія, концепт, дискурс, структурно-польове моделювання, лексико-семантичний аналіз, лексико-тематичні групи, периферійні та ядерні номінації.*

I. ВСТУП

У світі, де досвід індивідуальних та колективних травм стає все більш поширеним, психотравма набуває статусу ключового об'єкта наукового осмислення та лінгвістичної реконструкції. У сучасній науковій парадигмі психотравма постає як багатомісний феномен, що інтегрує клінічні, когнітивні, нейробіологічні та соціальні аспекти функціонування людини. Розвиток психотравматології супроводжується стрімким розширенням терміносистеми, появою нових понять, уточненням дефініцій і зміною акцентів у трактуванні причин, механізмів та наслідків травматичного досвіду. У таких умовах мова наукового дискурсу виконує не лише описову, а й концептотвірну функцію, оскільки саме через мовні засоби фіксуються, структуруються та інтерпретуються знання про психотравму.

Проте попри розгалуженість міждисциплінарних підходів, саме мовні механізми наукового опису травми залишаються поза увагою, хоча саме вони визначають спосіб концептуалізації явища в науковій традиції. Науковий дискурс формує систему номінацій, які згодом переходять у клінічну практику, освіту та широкий інформаційний простір. Тому аналіз мовної структури концепту PSYCHOTRAUMA у фаховому дискурсі є необхідним для

того, як вибудовується наукова картина цього феномену та які смислові домінанти забезпечують його когнітивну цілісність.

Саме науковий дискурс створює початкову концептуальну рамку, в межах якої вибудовується уявлення про структуру, межі та ознаки психотравми, а тому його лінгвістичний аналіз є ключовим для розуміння ширших міждисциплінарних процесів. У цьому контексті особливого значення набувають концептологічні дослідження, що пропонують інструменти для опису ментальних утворень та їх мовної реалізації.

Проблема концепту та його мовної репрезентації привертає увагу багатьох науковців. У межах досліджень концептології важливими є праці О. Селіванової (Селіванова, 2010), Є. Чекаревої (Чекарева, 2017, с. 416), В. Іващенко (Іващенко, 2006, с. 328). О. Селіванова у своїй “Лінгвістичній енциклопедії” систематизувала основні підходи до вивчення мовних і когнітивних структур, зокрема окреслила засади концептології (Селіванова, 2010). Є. Чекарева досліджує концептуальні сфери простору і часу (Чекарева, 2017, с. 416). У працях В. Іващенко концепт – фрагмент науково-мистецької картини світу (Іващенко, 2006, с. 328).

Питаннями моделювання номінативного поля різноманітних концептів займалися такі науковці, як І. Боднар (ОСВІТА) (Bodnar, 2019, р. 61–64), Т. Врублевська (ПОДІЛЛЯ) (Врублевська, 2014, с. 49–51), Ю. Дріч (РАДІСТЬ/ПЕЧАЛЬ) (Дріч, 2014, с. 22–26), В. Дячук (БАТЬКИ) (Дячук 2023, с. 242–253), В. Мартин (ХВОРОБА) (Мартин, 2018, с. 75–77), І. Осовська (СІМ’Я) (Осовська, 2014), У. Паньків (ЩАСТЯ) (Паньків, 2023, 63–71) та ін.

Проблематика наукового дискурсу посідає помітне місце в сучасних лінгвістичних вченнях. Н. Різванли описує семантичні властивості англомовного наукового дискурсу та особливості функціонування смислових та модальних дієслів у різних видах наукової діяльності (Різванли, 2021, с. 157–160). М. Томахів підкреслює жанрову стратифікацію та логіко-прагматичну впорядкованість академічного мовлення (Томахів, 2015, с. 154–157). Науковий дискурс розглядається крізь призму його дискурсійно-прагматичних характеристик – О. Багрій (Багрій, 2019, с. 20), типологічної організації – Т. Маслова (Маслова, 2012, с. 39–43) та провідних напрямів його структурно-прагматичного вивчення – С. Голик (Голик, 2016, с. 45–49).

Метою статті є окреслення та систематизація складових, що формують цілісну структуру номінативного поля концепту PSYCHOTRAUMA у англомовному науковому дискурсі.

Досягнення поставленої мети передбачає розв’язання таких завдань, як виокремлення теоретичних засад вивчення номінативного поля концепту у лінгвоконцептології та наукового дискурсу, формування корпусу номінативних одиниць англомовного наукового дискурсу, побудова номінативного поля концепту з урахуванням його внутрішньої структури та визначення та опис лексико-семантичних груп і відповідних макрополів.

Об’єктом дослідження є англомовний науковий дискурс психотравми. Предметом дослідження виступає номінативне поле концепту PSYCHOTRAUMA в англомовному науковому дискурсі.

Методи дослідження. Методологічний базис роботи становить комплекс методів, що зумовлений як природою феномену *psychotrauma*, так і специфікою функціонування номінативних одиниць в англомовному науковому дискурсі. Методологічною основою дослідження є *структурно-семантичний аналіз* у межах інтратекстуального та транстекстуального рівнів моделі DIMEAN (Diskurslinguistische Mehr-Ebenen-Analyse), запропонованого І. Варнке та Й. Шпітцмюллером (Warnke та ін., 2008, с. 3–54). На інтратекстуальному рівні використано *контекстуально-інтерпритаційний аналіз, лінгвістичну селекцію та класифікацію номінативних одиниць*, що дозволило сформувати корпус номінативів. На транстекстуальному рівні здійснено *зіставлення повторюваних лексико-семантичних моделей* у межах структурних розділів обраної наукової статті, що дало змогу

визначити системні смислові доміанти наукової репрезентації психотравми та встановити їхню внутрішню узгодженість. Для поглибленого опису семантичної структури номінативних одиниць застосовано *компонентний аналіз*, що дозволив визначити їхнє ядро та периферійні ознаки. *Порівняльний та дефініційний аналіз* використано для інтерпретації термінів та встановлення їх концептуальних параметрів. Формування ядерної, приядерної та периферійної зон номінативного поля здійснено в межах концептологічної методології, орієнтованих на ідентифікацію прямих, непрямих, похідних та контекстуальних найменувань концепту PSYCHOTRAUMA.

II. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Науковий дискурс зберігає стійку актуальність, оскільки саме він забезпечує системне оновлення й упорядкування знань, формує номінативні стандарти та задає концептуальні рамки, без яких неможливий розвиток жодної дослідницької сфери. За М. Фуко, дискурс можна розуміти як сукупність текстів, що об'єднані спільним змістовим полем. За К. Зауером, дискурс – структурована єдність тематичних ліній, які системно проявляються в текстах. За Д. Буссе, дискурс є мережею знаків і смислів, що формують впорядковані траєкторії знання (Пянковська, 2022, с. 182–187). Таким чином, науковий дискурс можна розглядати як впорядкований простір спеціалізованого знання та мисленнєво-мовленнєвої діяльності, де смисли структуруються за стабільними правилами, тематичними лініями та системою зв'язків, що забезпечують його когерентність та відтворюваність.

Д. Ахмад у своїй праці вказує, що термін “науковий дискурс” уперше був введений у науковий обіг П. Бізеллом у 1999 році, де автор окреслив його змістові параметри та обґрунтував необхідність його застосування (Ahmad, 2012, с. 47–55).

Як зазначає Н. Різванли, жанрова організація наукового дискурсу, сформована з урахуванням різних модусів (усного / письмового / електронного), охоплює широкий спектр форм: наукові статті, монографії, дисертаційні дослідження, рецензії, анотації, тези доповідей, навчально-методичні видання, а також різні формати наукового обговорення – конференції, вебінари, професійна та електронна кореспонденція (Різванли, 2021, с. 157–160). Саме наукова стаття як базова одиниця академічної комунікації фіксує усталені термінологічні моделі та відображає системність опису складних явищ.

Тому подальший аналіз передбачає звернення до концептуального рівня, на якому встановлюється структура репрезентації психотравми в науковому мовленні та моделюється її номінативне поле.

У когнітивній лінгвістиці концепт – базова одиниця ментальної сфери. Як зазначає Ю. Дріч, концепт як ментальне утворення піддається описові лише через вивчення мовних засобів, у яких він знаходить зовнішнє вираження. Тому аналіз мовної репрезентації вимагає встановлення повного переліку лексичних одиниць, у яких він актуалізується. Сукупність цих засобів, що фіксують концепт у певний момент і становить його номінативне поле (Дріч, 2014, с. 22–26).

Загалом до складу номінативного поля належать прямі найменування – синоніми концепту, та похідні найменування: споріднені за коренем слова (різні частини мови), контекстуальні відповідники, авторські найменування. Сюди також належать стійкі словосполучення, фразеологізми, прислів'я та приказки, метафори, порівняння, та інші словосполучення, що репрезентують ознаки концепту. Тут як словникові дефініції, так і тексти різних жанрів (від наукових до художніх) – де концепт отримує додаткове наповнення та забарвлення (Дріч, 2014, с. 22–26).

Як наголошує В. Мартин, концепт може проявлятися у широкому спектрі текстів – від словникових і енциклопедичних джерел до наукових, публіцистичних та художніх творів, оскільки кожен із цих форматів актуалізує різні способи його мовного втілення. Також, ядро

поля становлять лексеми, що містять найвищий ступінь узагальнення значення, їм властиве нейтральне стилістичне забарвлення, та їх вживання – найчастотніше. Центральні та ближньо-периферійні елементи відображають загальноновизначені та культурно усталені знання. Віддалена периферія містить індивідуальні та авторські, асоціативні та образні номінації. Вони фіксують суб'єктивні та контекстуально обумовлені смисли (Мартин, 2018, с. 75–77).

У дослідженнях номінативного поля поширеним підходом є структурування фактичного матеріалу за принципом лексико-тематичних груп та їх узагальнення у тематичні комплекси. Згідно Л. Томнюк, лексико-тематичні групи – групи лексичних одиниць, об'єднаних спільною змістовою ознакою, що відображає певний фрагмент семантики концепту. Лексико-тематичні групи становлять мікрополя концепту, в той час як їх подальше об'єднання формує макрополя концепту – широкі комплекси, які генералізують зміст споріднених груп (Томнюк, 2018).

В основу практичного аналізу наувого дискурсу про психотравму було обрано джерело, що репрезентує сучасний стан медико-психологічних досліджень останніх п'ятнадцяти років. Для цього обрано публікацію з бази PubMed, яка акумулює найрелевантніші дослідження психотравм: “Road to resilience: From traumatic experiences to psychopathologies” (2022) (M. Olf та ін., 2025). Вибір саме цього джерела зумовлений його значним обсягом, багаторівневою структурою та високою насиченістю номінативним матеріалом, що дозволяє здійснити повноцінне моделювання номінативного поля концепту PSYCHOTRAUMA у межах англomовного наукового дискурсу на основі репрезентативного корпусу.

Спочатку здійснено суцільний добір лінгвістичних одиниць з повного тексту, що узагальнює сучасні досягнення психотравматології. У результаті опрацювання всіх розділів, підрозділів та тематичних блоків було ідентифіковано 868 номінативних одиниць, що репрезентують концепт PSYCHOTRAUMA.

Далі, за принципом структурно-польового моделювання номінативний масив було організовано у лексико-тематичні групи, кожна з яких репрезентує певний смисловий сегмент концепту психотравми. У результаті аналізу сформовано 21 ЛТГ:

- ЛТГ 1: види та характеристики травматичних подій. Номінації, що описують природу, інтенсивність, спосіб та форми переживання травматичних подій. Наприклад: *trauma exposure, traumatic events, witnessing, extremely threatening or horrific event, potentially traumatic events*.
- ЛТГ 2: контексти, групи ризику та глобальні умови. Одиниці, що позначають соціокультурні, геополітичні та економічні умови травматизації, а також групи підвищеної вразливості: *vulnerable populations, conflict-affected regions, cultural settings, sexual and gender minorities*.
- ЛТГ 3: визначення травми та межі поняття. Номінації, що формують концептуальні та дефінітивні межі психотравми, описують її в науковому дискурсі. Наприклад: *definition of trauma, traumatic adversity, Westernized conceptions of trauma, vulnerability paradox*.
- ЛТГ 4: вікові аспекти психотравми. Одиниці, що репрезентують вікову специфіку психотравми, критичні періоди розвитку та життєвий цикл травматичного впливу. Наприклад: *early childhood, adolescence, lifespan perspective, developmental trauma disorder (DTD)*.
- ЛТГ 5: типи дитячої та міжособистісної травматизації. Номінації, що описують форми міжособистісного насильства та ранні травматичні впливи. Приклади: *child abuse and neglect, interpersonal trauma, poly-victimization, early life stress*.
- ЛТГ 6: психологічні наслідки, розлади та коморбідність. Терміни, що охоплюють спектр психічних розладів, пов'язаних з травмою, та супутні патології. Приклади: *PTSD, complex PTSD, major depressive disorder, substance use disorder*.

- ЛТГ 7: симптоми, синдроми та клінічні кластери. Одиниці, що описують феноменологію симптомів та кластеризацію. Приклади: *intrusion, avoidance, hyperarousal, re-experiencing, symptom severity*.
- ЛТГ 8: ризик і резилієнтність, захисні та уразливі чинники. Номінації, що характеризують фактор вразливості, адаптації та посттравматичного відновлення. Приклади: *resilience, coping strategies, social support, risk factors*.
- ЛТГ 9: дискримінація, стигма. Терміни, що позначають соціальні та культурні механізми, що впливають на переживання та розпізнавання травми. Приклади: *stigma, racial discrimination, cultural differences, harmful practices*.
- ЛТГ 10: нейробиологічні механізми травми. Номінації, що відображають зміни в структурах мозку і нейромережах під впливом травми. Приклади: *amygdala reactivity, hippocampal volume, neural circuitry, threat processing*.
- ЛТГ 11: генетичні та епігенетичні механізми. Терміни, що описують генетичну архітектуру та епігенетичні зміни, пов'язані з травматизацією. Приклади: *heritability, polygenic risk score, DNA methylation, biomarkers*.
- ЛТГ 12: фізичне здоров'я та соматичні наслідки. Одиниці, що пов'язують травму з тілесними, метаболічними чи автоімунними наслідками. Приклади: *obesity, cardiovascular disease, inflammation, somatic symptoms*.
- ЛТГ 13: терапевтичні підходи, психотерапія. Терміни, що позначають методи психологічної допомоги, та моделі терапевтичного втручання. Приклади: *trauma-focused CBT, EMDR, cognitive restructuring, psychological first aid*.
- ЛТГ 14: фармакотерапія та біологічні методи лікування. Одиниці, що відображають біоінтегративні стратегії лікування. Приклади: *SSRIs, prazosin, ketamine, TMS, MDMA-assisted therapy*.
- ЛТГ 15: соціальні реакції та цифрові взаємодії. Терміни, що позначають мережеві форми переживання та соціальні ефекти. Приклади: *vicarious trauma, social isolation, online social networking, #whyIdidntreport*.
- ЛТГ 16: дитяча та підліткова травма. Номінації, які конкретизують особливості ранньої травматизації та її розвиткові наслідки. Приклади: *ACE, attachment disruption, behavioural regulation problems*.
- ЛТГ 17: статеві та гендерні відмінності. Одиниці, що репрезентують біологічні, соціальні та гормональні відмінності переживання травми. Приклади: *sex differences, SOGD communities, oestradiol effects, PTSD prevalence in women*.
- ЛТГ 18: глобальний контекст. Терміни, що описують травматизацію внаслідок масштабних соціальних та екологічних подій. Приклади: *war exposure, humanitarian crises, climate-related trauma*.
- ЛТГ 19: методи дослідження, діагностика та скринінг. Номінації, що окреслюють методологічні інструменти та засоби оцінки травми. Приклади: *standardized measures, trauma screening, DSM/ICD tools, Global Psychotrauma Screen*.
- ЛТГ 20: психопатологічні наслідки та клінічні картини. Терміни, що об'єднують клінічні стани, пов'язані з травмою і форми психічної дезорганізації. Приклади: *acute stress disorder, moral injury, distress, maladaptive behaviours*.
- ЛТГ 21: технології, цифрова терапія та телемедицина. Одиниці, що відображають застосування цифрових інструментів у діагностиці й терапії травми. Приклади: *digital CBT-I, virtual reality exposure, telehealth, AI-mediated interventions*.

Після укладання повного списку номінативних одиниць та їх розподілу на 21 лексико-тематичну групу, наступним кроком було визначення спільних змістових домінант лексико-тематичних груп, які дозволять об'єднати мікрополя у макрополя.

У процесі аналізу виокремлено кілька ключових смислових осей, навколо яких концентрується більшість номінативних одиниць, що наведені у таблиці 1:

Таблиця 1

Макрополя концепту PSYCHOTRAUMA у англомовному науковому дискурсі

Макрополе концепту:	Лексико-тематичні групи, що входять до неї:
М1: етіологія та контексти психотравми:	ЛТГ 1, ЛТГ 2, ЛТГ 2, ЛТГ 5, ЛТГ 16, ЛТГ 17, ЛТГ 18
М2: психопатологічні наслідки та моделі симптоматики:	ЛТГ 4, ЛТГ 6, ЛТГ 7, ЛТГ 8, ЛТГ 9, ЛТГ 11, ЛТГ 12, ЛТГ 13, ЛТГ 14, ЛТГ 20
М3: резилієнтність, коупінг і позитивні наслідки:	ЛТГ 10, ЛТГ 15
М4: діагностика, скринінг та оцінювання:	ЛТГ 19
М5: втручання, терапії та лікування:	ЛТГ 3, ЛТГ 5, ЛТГ 10, ЛТГ 11, ЛТГ 12, ЛТГ 13, ЛТГ 20, ЛТГ 21
М6: соціальні та культурні детермінанти травми:	ЛТГ 3, ЛТГ 5, ЛТГ 14, ЛТГ 15, ЛТГ 17

Після впорядкування лексико-тематичних груп та інтеграції їх у макрополя постало завдання визначити внутрішню організацію номінативного поля.

• **Ядро** концепту становлять такі номінації: *psychotrauma / trauma, traumatic event, traumatic experiences, trauma exposure, posttraumatic stress disorder (PTSD), trauma-related disorders, trauma-related consequences*, оскільки вони позначають базові явища, безпосередньо репрезентують природу психотравми, мають найвищий ступінь абстракції та стилістичну нейтральність.

• **Ближня периферія** охоплює поняттєво споріднені номінації, які не називають травму безпосередньо, але деталізують її структуру, механізми, прояви і контексти функціонування. До ближньої периферії належать: *acute posttraumatic stress reactions, acute stress response, ASRs; PTSD symptom clusters (intrusion, avoidance, arousal); Complex PTSD (CPTSD), Dissociative PTSD; Prolonged Grief Disorder (PGD); trauma-related symptoms / outcomes*; номінації міжособистісної та дитячої травматизації (*interpersonal trauma, childhood trauma, maltreatment, poly-traumatization*); нейробіологічні маркери (*neurobiological signatures, neural reactivity, hippocampal volume, amygdala reactivity*); генетичні та епігенетичні чинники (*genetic risk, epigenetic impact, DNA methylation*); соціальні детермінанти (*social isolation, stigma, discrimination*); лексеми ризику й резилієнтності (*risk factors, resilience, coping strategies*); а також діагностичний і терапевтичний інструментарій (*GPS, DSM-/ICD-based measures, psychological interventions, trauma-focused therapy, pharmacotherapy*). Цей рівень відображає науково усталені знання та системні закономірності прояву психотравми на індивідуальному та популяційному рівнях.

• **Дальня периферія** охоплює контекстуальні, інтерпретаційні, асоціативні та стилістично марковані номінації, що не відтворюють концепт безпосередньо, але розкривають суб'єктивні, соціокультурні та ситуативні аспекти переживання психотравми. Тут – найменш формалізовані, варіативні значення, притаманні медіадискурсу, клінічним нарративам, якісним дослідженням та публічній комунікації. Сюди належать: *vulnerable populations, survivor, lived experience* – персоналізовані описи травматизованих груп; *victim mindset, harmful practices, systemic forces* – інтерпретації соціальних механізмів травматизації; *chronic and continuous violence, traumatic scenes* – контекстуальні ситуації високої загрози; *migration due to extreme weather, climate-related disasters, refugee/migrant-related stress* – глобальні події та кризові

умови; *community-level coping, peer communication, online trauma narratives* (зокрема хештеги #whyIdidntreport, #DomesticViolence) – комунікативні практики та колективне осмислення травми; нестандартні інтерпретативні одиниці (*sleep deprivation as protective, heroic acts reducing PTSD*) – емпіричні або дискурсивні оцінки факторів впливу; культурно марковані описові конструкції типу “*thinking a lot*”.

Таким чином, дальня периферія репрезентує динамічні, суб’єктивні та культурні нашарування, що розширюють концепт PSYCHOTRAUMA поза межами строгої наукової термінології.

III. ВИСНОВКИ

У ході дослідження на основі теоретико-методологічних засад лінгвоконцептології було реконструйовано номінативне поле концепту PSYCHOTRAUMA в англomовному науковому дискурсі та окреслено його внутрішню семантичну організацію.

Створений корпус номінативних одиниць англomовного наукового дискурсу дозволив сформулювати системну модель вербалізації психотравми в науковому середовищі. Упорядкування 868 номінативних одиниць у 21 лексико-тематичну групу виявило стійкі смислові доміанти наукового опису травматичного феномену, пов’язані з етіологією, клінічною симптоматикою, нейробіологічними та генетичними механізмами, соціальними чинниками та терапевтичними підходами.

Інтеграція ЛТГ у шість макрополів підтвердила, що науковий дискурс характеризується високою системністю та структурною впорядкованістю: кожне макрополе відтворює певний концептуальний блок – від контекстів травматизації та психопатологічних наслідків до механізмів резилієнтності та моделей лікування. Така структура демонструє цілісність і багатовимірність академічного опису психотравми.

Проведене дослідження засвідчує, що англomовний дискурс репрезентує психотравму як багаторівневий та комплексний феномен, що поєднує біологічні, психологічні, соціальні та культурні чинники.

Перспективи подальших досліджень передбачаємо у поглибленні аналізу концепту PSYCHOTRAUMA в англomовному медіакультурному дискурсі з метою відтворення повної, багатовимірної моделі функціонування його в мові та свідомості носіїв.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Багрій О. Наукова дискусія: дискурсивні та прагматичні характеристики (на матеріалі англomовних статей середини ХХ – початку ХХІ сторіч.) : автореф. дис. ... канд. філол. наук. Київ, 2010. 20 с.
- Врублевська Т. В. Номінативне поле концепту «ПОДІЛЛЯ» в художніх творах Михайла Стельмаха: цілісна номінація. *Наукові записки Національного університету "Острозька: Філологічна академія". Серія.* 2014. № 50. С. 49–51.
- Голик С. Науковий дискурс: основні напрями дослідження. *Сучасні дослідження з іноземної філології.* 2016. № 14. С. 45–49.
- Дріч Ю. С. Номінативне поле концепту ‘РАДІСТЬ’/ ‘ПЕЧАЛЬ’ в українській мові: етимолого-культурологічний аспект. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 10 : Проблеми граматики і лексикології української мови.* 2014. № 11. С. 22–26.
- Дячук В. Р. Номінативне поле концепту БАТЬКИ в мовній картині світу гуцулів. *Записки з українського мовознавства.* 2023. № 30. С. 242–253.
- Іващенко В. Концептуальна репрезентація фрагментів знання в науково-мистецькій картині світу (на матеріалі української мистецтвознавчої термінології). Київ : Вид. дім Дмитра Бурого, 2006. 328 с.
- Мартин В. О. Номінативне поле субконцепту ΑΡΡΩΣΤΙΑ у давньогрецькій МОВІ. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія.* 2018. Т. 2, № 33. С. 75–77.

- Маслова Т. Б. Типологія наукового дискурсу в сучасній мовознавчій парадигм. *Англїстика та американїстика*. 2012. № 10. С. 39–43.
- Паньків У. Номінативне поле концепту «ЩАСТЯ» в латинській мові. *Прикарпатський вісник Наукового товариства імені Шевченка. Слово*. 2023. № 18. С. 63–71.
- Пянковська І. В. Концепція та методологія медіадискурсу. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Т. 1, № 26. С. 182–187.
- Рїзванли Н. С. Основні семантичні властивості англomовного наукового дискурсу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Фїлологія*. 2021. Т. 1, № 52. С. 157–160.
- Селїванова О. Лїнгвістична енциклопедія. Полтава : Довкілля, 2010. 844 с.
- Томахїв М. В. Англomовний науковий дискурс: сучасний стан та перспективи подальших досліджень. *Одеський лїнгвістичний вісник*. 2015. Т. 2, № 5. С. 154–157.
- Томнюк Л. М. Сучасний нїмецькомовний тюремний дискурс (когнїтивно-семантичний аспект) : дисертація. Чернївці, 2018. 341 с.
- Чекарева Є. Концептуальні сфери простору і часу в лексико-семантичній системі давньогрецької мови (просторово-часовий аспект). Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2017. 416 с.
- Ahmad J. Stylistic Features of Scientific English: A Study of Scientific Research Articles. *English Language and Literature Studies*. 2012. Vol. 2, no. 1. P. 47–55.
- Bodnar I. The structure of the nominative field of the domain of education in english. *International Humanitarian University Herald. Philology*. 2019. Vol. 2, no. 43. P. 61–64. URL: <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.43.2.16> (date of access: 18.11.2025).
- The impact of trauma and how to intervene: a narrative review of psychotraumatology over the past 15 years / M. Olff et al. *European Journal of Psychotraumatology*. 2025. Vol. 16, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1080/20008066.2025.2458406> (date of access: 18.11.2025).
- Warnke I. H., Spitzmüller J. Methoden und Methodologie der Diskurslinguistik – Grundlagen und Verfahren einer Sprachwissenschaft jenseits textueller Grenzen. *Methoden der Diskurslinguistik. Sprachwissenschaftliche Zugänge zur transtextuellen Ebene*. 2008. P. 3–54.

REFERENCES

- Ahmad, J. (2012). *Stylistic Features of Scientific English: A Study of Scientific Research Articles*. *English Language and Literature Studies*, 2(1), 47–55.
- Bahrii, O. (2010). *Naukova dyskusii: dyskursivni ta prahmarytorychni kharakterystyky (na materialii anhlovnykh statei seredyny XX – pochatku XXI storich)* [Наукова дискусія: дискурсивні та прагмариторичні характеристики (на матеріалі англomовних статей середини XX – початку XXI сторіч.)]. Unpublished extended abstract of dissertation. Kyiv.
- Bodnar, I. (2019). *The structure of the nominative field of the domain of education in English*. *International Humanitarian University Herald. Philology*, 2(43), 61–64. <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2019.43.2.16>
- Chekareva, Ye. (2017). *Kontseptualni sfery prostoru i chasu v leksyko-semantichnii systemi davnohretskei movy (prostoro-chasovyi aspekt)* [Концептуальні сфери простору і часу в лексико-семантичній системі давньогрецької мови (просторово-часовий аспект)]. Kharkiv: Kharkivskiy natsionalnyi universytet imeni V. N. Karazina.
- Drich, Yu. S. (2014). *Nominativne pole kontseptu 'radist' / 'pechal' v ukrainskii movi: etymologo-kulturolohichnyi aspekt* [Номінативне поле концепту 'РАДІСТЬ' / 'ПЕЧАЛЬ' в українській мові: етимолого-культурологічний аспект]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova. Seriya 10*, (11), 22–26.
- Diachuk, V. R. (2023). *Nominativne pole kontseptu batky v movnii kartyni svitu hutsuliv* [Номінативне поле концепту БАТЬКИ в мовній картині світу гуцулів]. *Zapysky z ukrainskoho movoznavstva*, (30), 242–253.
- Holyk, S. (2016). *Naukovyi dyskurs: osnovni napriamy doslidzhennia* [Науковий дискурс: основні напрями дослідження]. *Suchasni doslidzhennia z inozemnoi filolohii*, (14), 45–49.
- Ivashchenko, V. (2006). *Kontseptualna reprezentatsiia frahmentiv znannia v nauково-mystetskii kartyni svitu (na materialii ukrainskoi mystectvoznachoi terminologii)*. Kyiv: Vydavnychi dim Dmytra Buraho.

- Martyn, V. O. (2018). *Nominatyvne pole subkontseptu APPQΣTIA u davnohretskii movi* [Номінативне поле субконцепту APPQΣTIA у давньогрецькій мові]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*, 2(33), 75–77.
- Maslova, T. V. (2012). *Typolohiia naukovoho dyskursu v suchasni movoznavchii paradyhm* [Типологія наукового дискурсу в сучасній мовознавчій парадигмі]. *Anhlistyka ta amerykanistyka*, (10), 39–43.
- Pankiv, U. (2023). *Nominatyvne pole kontseptu "Shchastia" v latynskii movi* [Номінативне поле концепту «ЩАСТЯ» в латинській мові]. *Prykarpatskyi visnyk Naukovoho tovarystva imeni Shevchenka. Slovo*, (18), 63–71.
- Piankovska, I. V. (2022). *Kontseptsiia ta metodolohiia mediadyskursu* [Концепція та методологія медіадискурсу]. *Zakarpatski filolohichni studii*, 1(26), 182–187.
- Rizvanly, N. S. (2021). *Osnovni semantychni vlastyvoli anhlovnoho naukovoho dyskursu* [Основні семантичні властивості англійського наукового дискурсу]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser.: Filolohiia*, 1(52), 157–160.
- Selivanova, O. (2010). *Linhvistychna entsyklopediia* [Лінгвістична енциклопедія]. Poltava: Dovkillia.
- Tomakhiv, M. V. (2015). *Anhlovnyi naukovyi dyskurs: suchasnyi stan ta perspektyvy podalshykh doslidzhen* [Англійський науковий дискурс: сучасний стан та перспективи подальших досліджень]. *Odeskyi lingvistychnyi visnyk*, 2(5), 154–157.
- Tomniuk, L. M. (2018). *Suchasnyi nimetskomovnyi tiuremnyi dyskurs (kohnityvno-semantychnyi aspekt)* [Сучасний німецькомовний тюремний дискурс (когнітивно-семантичний аспект)]. Unpublished dissertation. Chernivtsi.
- Vrublevska, T. V. (2014). *Nominatyvne pole kontseptu "Podillia" v khudozhnikh tvorakh Mykhaila Stelmakha: Tsilisna nominatsiia* [Номінативне поле концепту «ПОДІЛЛЯ» в художніх творах Михайла Стельмаха: цілісна номінація]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Serii*, (50), 49–51.
- Warnke, I. H., & Spitzmüller, J. (2008). Methoden und Methodologie der Diskurslinguistik – Grundlagen und Verfahren einer Sprachwissenschaft jenseits textueller Grenzen. In *Methoden der Diskurslinguistik. Sprachwissenschaftliche Zugänge zur transtextuellen Ebene* (pp. 3–54).
- Olf, M., Hein, I., Amstadter, A. B., Armour, C., Birkeland, M. S., Bui, E., ... Vujanovic, A. A. (2025). *The impact of trauma and how to intervene: A narrative review of psychotraumatology over the past 15 years. European Journal of Psychotraumatology*, 16(1). <https://doi.org/10.1080/20008066.2025.2458406>

Отримано: 24 вересня 2025 р.

Прорецензовано: 10 жовтня 2025 р.

Прийнято до друку: 25 жовтня 2025 р.